אי נמי בחבילי זמורות. פי' נקונטרס משכחת לה להגבהת פיל בחבילי זמורות הגבוהים מן הארץ שלשה טפחים ומעלהו עליהן דהגבהת ג' הגבהה היא דנפיק לה מתורת לבוד ולפירושו כלים לא מלי למימר דליקני מדין הגבהה שיעיר כלים תחת רגליו דסתמייהו אין בעוביין שלשה טפחים ולפי' ר"ת דמפרש דהגבהה בעפה קני ג"ל סתם כלים אין בעוביין טפח וקשה אמאי נקט חבילי זמורות לנקוט אבנים או עצים ומפרש הרב משולם דלהכי נקט חבילי זמורות לפי שהן מאכל פיל כדאמרינן פרק מפנין (שבת דף קכח.) מטלטלין חבילי זמורות בשבת מפני שהן מאכל לפילין ומגביהין לפיל חבילי זמורות למעלה והוא קופץ ומגביה את עצמו מן הארץ ואוכלן ואין לתמוה אי משיכא הגבהה בהכי דכה"ג משכחת בפרק שילוח הקן[א] (חולין דף קמב.) כי היכי דליגביהנו ולקינהו[ב]: **אמר** קרא שדות בכסף יקנו. הא דלא (ה) אייתי מקרא דכתיב גבי עפרון (בראשית כג) משום דילמא ס"מ מנכרי שכל קינינו בכסף:

על הנייר או על החרס. פי' לעיל (דף ט. ד"ה): **ולמה** כתב בלשון מכר כדי לייפות כחו. וא"ת ולמה כתב לו בלשון מתנה בשלמא מכר משום אחריות אלא מה יפוי כח יש במתנה אי משום דבמתנה ליכא משום דינא דבר מצרא הא אמר בפרק המקבל (ב"מ דף קח:) למתנה לאיש בה אחריות אין בה משום דינא דבר מצרא וי"ל דשני שטרות כותב לו[ג] אם צריך לאחריות מרצה של מכר ואם צריך לדינא דבר מצרא מרצה של מתנה ומצניע של מכר ה)[ועוד נראה דמיירי שפיר בשטר אחד והא דכתב ליה בלשון מתנה לפי שהאמת הוא כך וכו'] ובירושלמי בפירקין[ו] מפרש דיפוי כח של מתנה היינו לגבי בור ודות דמוכר שדה בסתם לא מכר בור ודות[ז] אבל מתנה בעין יפה נותן הכל[ד]:

קרקע כל שהוא חייבת בפאה. בירושלמי דמסכת פאה פריך על הך משנה עד שלא קצרה אינה חייבת בפאה ומשקצרה אין כאן שיור ומשני תפתר שהיה שם קנה מ' וכו' חמשה שיבולות מדדמיק לומר כן משמע דבכל שהוא (ב) חייבת בפאה וכן משמע בסמוך דדמיק לאוקמא במחט ותלה בה מרגליות ובפרק לא יחפוז (ב"ב דף מ:ה) מוקי לה במטה דאי בגילן לא מיחייב בבכורים אא"כ היה לו י"ז אמה לכל רוח כשיעור יניקה ומימה[ה] דהא מטה נמי יונקת שלשה טפחים כדמוכח בשמעתא דערוגה בפרק ר' עקיבא[ו] (שבת דף פה.) וי"ל אע"ג דיניקה עד שלשה טפחים מ"מ אין עיקר יניקתה[ז] אלא כנגדו וכה"ג אשכחן גבי גילן גופיה אע"ג שהשרשים מתפשטים חוץ לי"ז אמה[ח] כדמוכח בלא יחפוז (ב"ב שם) אפ"ה לא בעי אלא י"ז אמה דכך הוא עיקר יניקתו: **ובוידוי.** פי' בקונטרס דל"ג בוידוי[ט] דאף מי שאין לו קרקע מתודה על המעשר ויכול לומר וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו ולא דמי לבכורים דבעי למימר אשר נתת לי וכן פר"י דל"ג בוידוי ולא מטעם דרש"י אלא משום דבירושלמי (דפאה פ"ג) פריך אהא מילתא גופא אמאי לא תני ובוידוי אלמא משמע דלא גרסינן ליה וגם משמע מי שאין לו קרקע ט)מתודה כגון פירות לקוחין[י]:

ולכתוב

אי נמי בחבילי זמורות. הגבוהים מן הארץ שלשה טפחים ב)ומוליכין עליהם להגבהת שלשה טפחים הגבהה היא דנפקא ליה מתורת לבוד ג): **מתני' שיש להם אחריות.** איינו קרקעות שאחריות כל אדם הלוה מ) והנושה בחבירו עליהן לפי שקיימין ועומדין לפיכך נסמכין עליהן: **בחזקה.** רפק ביה פורתא[ב] או דיש אחלרי[ב] או נעל או פרץ כל שהוא[ג]: **נקנין עם נכסים כו'.** אם מכר מטלטלין עם קרקע כיון שקנה לוקח את הקרקע באחד משלשה קניינים נקנים מטלטלין עמה: **וזוקקים.** נכסים הללו שאין להם אחריות דקמיירי הכא תנא את הנכסים שיש להן כו'. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות לגבן כדנפקא לן בשבועות (דף מג:) ד)היכא דטענו כליס וקרקעות ונתחייב לישבע על המטלטלין זוקקין המטלטלין את הקרקעות לישבע עליהן. הלי זוקקין אנכסים קלי שאין להם אחריות ונלוו אצית דין: **גמ' ואימא עד דאיכא שטר.** בהדי כסף דכתיב קרא (ירמיה לב) וכתוב בספר וחתום: **לא שנו.** דקני בכספא לחודיה אלא במקום שאין רגילין לכתוב שטר מכירה: **לא קנה.** דכיון דרגילין ה)הכי לא סמכא דעתיה לוקח עד דנקיט שטרא ועיקר דעתו לקנות על השטר הוא: **ואם פריש.** אם רצוני יקנה לי כספי או יקנה שטרי: **אי בעינא כו'.** להכי אמר תרוייהו שיהא הוא יכול לחזור בו אבל המוכר לא יחזור כדמפרש ואזיל שאם בא המוכר לחזור יאמר לו אני רוצה שיקנה לי כספי ואם הוא בא לחזור יאמר לו איני רוצה שיהא כספי קונה עד שיבא השטר וכל זמן שלא קבלתי השטר אחזור בי: **אם ספר המקנה.** אלמא יש קנין אף בספר לבדו: **עד שיתן דמיס.** דלא גמר מוכר ומקנה עד דקביל דמיס ואע"ג דקביל דמיס בעי שטרא אלא היכא דפריש וכדאמרינן לעיל: **הרי זו מכורה ונגוזה.** קא סלקא דעתך אי אי קתני: **מפני רעתה.** דיימא ו) ליה דלקייה ליה שטרא לנוקה כי היכי דלא מלי למיהדר ביה: **רב אשי אמר.** הך מתנית' בנותן מתנה מיירי וכולה חדא היא ולאו אי אי קתני אלא כך וכך כתב לו שדי מכורה ונתונה לך לייפות את כחו שאם יגבנה בעל חוב של נותן ממנה יטול עליו לתבוע ז) ממנו דמיס המפורשים: **ושבו בעריכם.** גלויה בן אחיקם קאמר ליה: **בישיבה.** דתפשתם אשבו קאי: **מיד ליד.** דהיינו משיכה: **ולר' יוחנן דאמר.** בפרק הזהב: **דבר תורה מעות קונות.** כדאשכחן גבי הקדש ונתן הכסף וקם לו[ח]: **אמר לך.** מתני' לא תקשי לי דתקנתא דרבנן קתני תנא דמתני' שעקרו חכמים קנין המעות ואמרו לא תקנה אלא משיכה גזירה שמא יאמר לו נשרפו כתיב וסיפיה דקרא עם ערי מלורות ביהודה: **לבורין כו.** שיהו אותן מטלטלין מונחין באותו קרקע: ובוידוי ל"ג דאף מי שאין לו קרקע מתודה על המעשרות ויכול לומר וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו[ט] ולא דמי לבכורים דבעי למימר אשר נתת לי[י]:

ולכתוב

בשטרות לא. תריץ דלקנות השדה קנה אע"פ שהוא יכול להזדייף, ולטרוף ממשעבדי לא טריף עד דאיכא כתב שאינו יכול להזדייף. והכא אמרינן דקנה ואם הוא פקח עביד שטרא אחרינא. והעיקר שאם אין המוכר מודה לו בשטר לא קנה כל עיקר, והכא מיירי שהאחר מודה שהקנה לו הא הקרקע בזה השטר, והואיל ומודה לו שהקנה לו קרקע זה בזה השטר קנהו דניחא ליה בהני שהרי מוכרה מפני רעתה. מיהו אם פקח הוא קודם שיתן לו המעות יעשה לו שטר אחר. מפני רעתה. וגמר והקנה תכף שיעשה את השטר שהרי מפני שהיא קרקע רע מכרו ולא מפני שהיה צריך לדמים. רב אשי לא פליג במוכר שדהו מפני רעתה. אלא בא לדקדק לשון הברייתא דתני שדי מכורה לך שדי נתונה לך, דכולה במתנה איירי וכתב המתנה בלשון מכר דאחריות ש"ס הוא במכר ולא במתנה. ומשום הכי נתן לו בלשון מכר. **בישיבה.** היינו חזקה. איכא מ"ד דהואיל וגבי כסף אמרינן דבמקום שכותבין שטר לא קנה עד שיכתוב ויתן דמים הכי נמי בחזקה, ולא היא, דא"כ [למה] לא נתבאר בגמ' גבי חזקה כמו שביארנו גבי כסף ושטר, אלא חזקה לחודה מהניא דהואיל והניחו לעשות מעשה בגוף הקרקע ודאי גמר והקנה. וכן דעת הר"ם [מכירה פ"א ה"ח, עכ"מ]. מיד ליד. היינו משיכה. תקנתא דרבנן. דמשיכה קונה ולא מעות. **עם ערי.** בבני יהושפט כתיב, ע"י ערים שהקנה להם קנו המטלטלים.

מתני' [א]נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה [ב]שאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה [ג]נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה [ד]וזוקקין את הנכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן: **גמ'** בכסף מנלן אמר חזקיה אמר קרא [1]שדות בכסף יקנו ואימא עד דאיכא שטר דכתיב וכתוב בספר וחתום אי כתיב יקנו לבסוף כדקאמרת השתא דכתיב יקנו מעיקרא כסף קני שטר ראיה בעלמא הוא אמר רב [ה]לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה [1]ואי פריש פריש כי הא דרב אידי בר אבין כי זבין ארעא אמר אי בעינא בכספא איקני אי בעינא בשטרא איקני אי בעינא בכספא איקני דאי בעיתו למיהדר לא מציתו הדריתו ואי בעינא בשטרא איקני דאי בעינא למיהדר הדרנא בי: ובשטר: מנלן אילימא משום דכתיב וכתוב בספר וחתום והעד עדים והאמרת שטר ראיה בעלמא הוא אלא מהכא [2]ואקח את ספר המקנה אמר שמואל לא שנו אלא [1]בשטר מתנה אבל במכר לא קנה עד שיתן לו דמים מתיב רב המנונא [ו]בשטר כיצד [ה]כתב לו על הנייר או על החרם אע"פ שאין בהם שוה פרוטה[ז] שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה הוא מותיב לה והוא מפרק לה [ח]במוכר שדהו מפני רעתה רב אשי אמר במתנה ביקש ליתנה לו ולמה כתב לו לשון מכר כדי ליפות את כוחו: ובחזקה: מנלן אמר חזקיה אמר קרא [3]ושבו בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה דבי ר' ישמעאל תנא [4]וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה: ושאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה: מנלן דכתיב [5]וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד[ט] ולר' יוחנן [ט]דאמר דבר תורה מעות קונות מאי איכא למימר תנא תקנתא דרבנן קתני: נכסים שאין להם אחריות: מנהני מילי אמר חזקיה דאמר קרא [6]ויתן להם אביהם מתנות וגו' עם ערי מצורות ביהודה איבעיא להו בעינן צבורים או לא אמר רב יוסף תא שמע [ו]ר' עקיבא אומר [כ]קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים

ולכתוב

עין משפט נר מצוה

רעד א מיי' פ"ו מהל' מכירה הל"ג סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' קל סעי' ו:

ערה ב מיי' שם פ"ג הל"ח סמג שם טוש"ע חו"מ סי' קלא סעי' ו:

רעו ג מיי' שם הל"ח סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רכ סעי' ו:

רעז ד מיי' פ"ה מהל' טוען ונטען הל"ג סמג עשין לה טוש"ע חו"מ סי' לה סעי' ה:

רעח ה מיי' פ"ו מהל' מכירה הל"ד סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' קל סעי' ז:

רעט ו מיי' שם הל"ה טוש"ע שם סעיף ח:

רפ ז מיי' פ"ג מהל' זכייה הל"ו סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רמז סעי' ו:

רפא ח מיי' פ"ו מהל' מכירה הל"ז סמג שם טוש"ע חו"מ סי' קלא סעי' ו:

רפב ט מיי' שם טור ש"ע שם סעי' ג:

רפג י מיי' שם פ"ג הל"ו סמג שם טוש"ע שם סי' קלח פ"ו

רפד כ מיי' פ"ג מהל' מתנות עניים הל"ג:

תורה אור השלם

1. שְׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוּם וְהָעֵד עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבְסִבִיבֹת יְרוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוּתָם נְאֻם יְיָ׃ ירמיהו לב מד

2. וְאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֵת הַחָתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֵת הַגָּלוּי׃ ירמיהו לב יא

3. וְאָנִי הִנְנִי יֹשֵׁב בְּמִצְפָּה לְעָמֹד לִפְנֵי הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר יָבֹאוּ אֵלֵינוּ וְאַתֶּם אִסְפוּ יַיִן וְקַיִץ וְשָׁמֶן וְשִׂמוּ בִּכְלֵיכֶם וּשְׁבוּ בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר תָּפַשְׂתֶּם׃ ירמיהו מ י

4. כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ וִישַׁבְתֶּם בָּהּ׃ דברים יא לא

5. וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו׃ ויקרא כה יד

6. וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת לַכֶּסֶף וּלְזָהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם עָרֵי מִבְצָרוֹת בִּיהוּדָה וְאֶת הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי הוּא הַבְּכוֹר׃ דברי הימים ב כא ג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ממר וכו' מיימי מקנל. נ"ב ע"ל דף ב ד"ה מ"ג שלוח: (ב) ד"ה קרקע וכו' משמע דבכל שהוא ממש מיינם:

מוסף תוספות

א. גבי לוי בר סיסי דאקני ליה פירות שובכו לרב יהודה אתא לקמיה דשמואל א"ל זיל טרוף אקן כי היכי דליתגבהו וחיקנינהו. תוס' הרא"ש. ב. שכל שנגבה מחמתו הרי הוא כאילו הגביהו בידו ממש וכדאמרינן גבי משיכה קורא לה והיא באה. ריטב"א. ג. בחד לשון מכירה ובחד לשון מתנה.

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן

בחבילי זמורות. הגבוהים מן הארץ ג' טפחים ונתנוהו עליהם. ואיכא דאמרי בחבילי זמורות שהם מאכל הפיל ויראה אותן במקום גבוה ויגביה עצמו לאוכלם ונמצא שהגביהו. **מתני'.** נקנין. שאם מכר לו קרקע ומטלטלים, בקנין הקרקע קנה המטלטלים בלא משיכה כדמפרש בגמ'. חזוקין. שאם טענו מטלטלים וקרקעות והודה במקצת, הואיל ונתחייב בשבועה מהמטלטלים דמודה [ב]מקצת במטלטלים חייב שבועה, נשבע נמי אף על כפירת קרקעות ע"י גלגול אע"פ שאין נשבעים על כפירת קרקעות. **גמ'.** שאין כותבין. שאין רגילים לכתוב שטר מכר. **לא קנה.** ואע"פ שנתן המעות יכולין לחזור בהם. ואי פריש. אחד מהם אמר בפירוש או מוכר או לוקח. אי אמר לוקח אי בעינא בכספא אקנה או בשטרא אקנה. (ואם) [או אם] התנה המוכר ואמר אי בעינא בשטרא תקנה אי בעינא בכספא תקנה ידו על העליונה של זה המתנה והוא יכול לחזור עד שיעשו את השטר והאחר אינו יכול לחזור משלקח הכסף. על הנייר או על החרס. וא"ת הרי כתב שיכול להזדייף הוא, וכ"ת בעדי מסירה והם יראו את השטר כשיתננו לו, הא ק"ל כר' אלעזר דאמר בגיטין פרק חנין (כב. ב) לא הכשיר ר' אליעזר אלא בגיטין אבל בשטרות לא. תריץ דלקנות השדה קנה אע"פ שהוא יכול להזדייף, ולטרוף ממשעבדי לא טריף עד דאיכא כתב שאינו יכול להזדייף. והכא אמרינן דקנה ואם הוא פקח עביד שטרא אחרינא. והעיקר שאם אין המוכר מודה לו בשטר לא קנה כל עיקר, והכא מיירי שהאחר מודה שהקנה לו הא הקרקע בזה השטר, והואיל ומודה לו שהקנה לו קרקע זה בזה השטר קנהו דניחא ליה בהני שהרי מוכרה מפני רעתה. מיהו אם פקח הוא קודם שיתן לו המעות יעשה לו שטר אחר. מפני רעתה. וגמר והקנה תכף שיעשה את השטר שהרי מפני שהיא קרקע רע מכרו ולא מפני שהיה צריך לדמים. רב אשי לא פליג במוכר שדהו מפני רעתה. אלא בא לדקדק לשון הברייתא דתני שדי מכורה לך שדי נתונה לך, דכולה במתנה איירי וכתב המתנה בלשון מכר דאחריות ש"ס הוא במכר ולא במתנה. ומשום הכי נתן לו בלשון מכר. **בישיבה.** היינו חזקה. איכא מ"ד דהואיל וגבי כסף אמרינן דבמקום שכותבין שטר לא קנה עד שיכתוב ויתן דמים הכי נמי בחזקה, ולא היא, דא"כ [למה] לא נתבאר בגמ' גבי חזקה כמו שביארנו גבי כסף ושטר, אלא חזקה לחודה מהניא דהואיל והניחו לעשות מעשה בגוף הקרקע ודאי גמר והקנה. וכן דעת הר"ם [מכירה פ"א ה"ח, עכ"מ]. מיד ליד. היינו משיכה. תקנתא דרבנן. דמשיכה קונה ולא מעות. **עם ערי.** בבני יהושפט כתיב, ע"י ערים שהקנה להם קנו המטלטלים.

תוס' ב"ב נא. ד. דתנן בפרק המוכר את הבית (ב"ב סה.) בד"א במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם. תוס' הרא"ש. ה. כיון דכל שהוא דוקא חיטה נמי היכי מחייבא. תוס' הרא"ש. ו. וכיון שאין לו יניקה גולן הוא ואין מביאין ממנו ביכורים כדאמרינן (ב"ב כו) באילן הנטוע תוך י"ז אמה שאין מביאין ממנו ביכורים. ריטב"א. ז. שהיא מכחשת את הקרקע. תוס' הרא"ש: וכיון דכן תו לא חשיב גולן. ריטב"א. ח. עשרים וחמש אמה. תוס' הרא"ש. ט. דאי וידוי בכורים הא קתני בכורים ואי וידוי מעשר. ריטב"א. י. דקאמר עלה בירושלמי ר' מנא בעי ולמה ליה אנן אמרין מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב ואת האדמה אשר נתת לנו וכו'. תוס' הרא"ש.

ולכתוב עליה פרוסבול. דאמר במסכת גיטין (דף לז.) אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע אבל אמטלטלין לא מפני שיכול לכלותן אבל אם יש לו קרקע כל שהוא נלוה כותבין עליו פרוסבול אף מחוב גדול ושוב לא תשמטנו שביעית וכי אין לו קרקע אין כותבין עליו משום מלמא דלא שכיח שמלוין לאדם שאין לו קרקע[א] ומלמא דלא שכיח לא עבדו רבנן תקנתא[ב] ור"ת פי' דהיינו טעמא [ג]שכותב פרוסבול על הקרקע משום דראוי לגבות מחובו ומע"ג דליכא אלא קרקע כל שהוא חזי לגבות כל חובו[ד] כי היא דקטינא דאתיי דכתובות בפרק מי שהיה נשוי (דף לא.): דגבי והדר גבי [ה]: **ה"נ אלא מאי לדמי** נקנינהו ניהליה במשיכה דליתיה למקבל מתנה ונקנינהו ניהליה אגב אחר לא סמכה דעתיה סבר שמיט **ואכי**[ל]. וכן הגיה רש"י בפירוש כתיבת ידו[ו] ולפי גירסא זו גם לקיים הכי נמי מסתברא דלעולם מיירי לדמי ובעינא צבורים דאי בחביות נקנינהו בחליפין אגב אחר דליכא למימר שמיט ואכיל כיון שלא יבואו לידו אבל המעות שצריך שיבואו לידו למשון יכול לומר אסמרס ושמיט ואכיל אבל ברוב ספרים כתוב גירסא אחרת אלא מאי לדמי ליקנינהו ניהליה במשיכה אלא מאי אית לך למימר דליתיה למקבל מתנה דליקניה הכא נמי דליתיה למקבל מתנה דליקנינהו בחליפין ויקנינהו ניהליה אגב אחר לא סמכה דעתיה ולפי גירסא זו איכא עומדת[ז] הכי נמי מסתברא ומכאן מדקדק ה"ר שמעי' דאין מועיל קנין סודר אלא בפני הקונה שלכך לא הקנה לו בחליפין ע"י אחר שלא היה מועיל כלום כיון דליתיה למקבל מתנה בפניו ופלא גדול היא בעיני ריב"ן שהרי מעשים בכל יום שקונין בסודר שלא בפני הקונה המקבל מתנה ועוד תדע שבכל הגמרא משמע שמועיל קנין סודר שלא בפני הקונה ע"י אחר שהעדים קונין מן המקנה עבורו כדאמר וקנינא מיניה במנא דכסר למיקניא ביה (ב"מ דף מז.) ובכמה דוכתין אמרי'[ח] שקנו מידו והוא דקנו מידו משמע בכל מקום שהעדים רגילין לקנות מן המקנה לצורך הקונה ואם אין מועיל קנין העדים אלא בפניו למה עשאוהו עיקר והניחו קנין הקונה דמועיל לעולם אבל של עדים אין מועיל אלא כשיעשה בפני הקונה[ט] וגם למה הורגלו לעשות בסודר של עדים כיון שאין מועיל כלום אלא בפני הקונה ואז הוא יכול לעשות כמו עדים ומיהו יש לישב גירסא זו לפי מה שפירש בקונטרס דפי' ה"נ דליתיה למקבל מתנה ולכך לא הקנה לו בחליפין ע"י אחר שלא היה שם שום אדם שהיה חפץ בהנאתו של קונה ליתן סודרו עבורו משום דאי בעי מקנה פסיק ליה[י] אבל אמת הוא אי הוה משכח היה מהני: **מעשה** ברבן גמליאל וזקנים. פי' בקונטרס רבן גמליאל לא מרס ושכח ולא נתן רשות לתרוס והיה ממהר לתרוס בעודו בספינה שהיה ירא שמא יאכלו בני אדם ממנו[יא] וסמכו עליו וסבורים שתרס בחזקה על חבר שאינו מוליא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן[יב] וקשה דא"כ מה היה מועיל תיקונו אדרבה גרע טפי שמא יאכלו בני ביתו הכל ואף העיטור עצמו מיהו יש לתרץ כן שלא היה לו חששא בכך שהיה הרבה תבואה בכרי והיה יודע שלא יאכלו בני ביתו הכל קודם שיבא ומן המותר יפרישם מעשר ומיהו קשה איך יצא מביתו עד שלא תיקנו ושלא הודיעם שאינו מתוקן והא אמרינן חזקה על חבר שאין מוליא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן ועוד קשה למה היה צריך ליתן להם ולהסכיר להם מקום בקריאת שם שגי ועוד קשה והלא לא עשה כלום כיון שלא אמר שיהא מעושר[יג] ועוד היה לו לפרש כמה מעשר כי ההיא דהלוקח יין מבני הכותים (דמאי פ"ז מ"ד) דאמר עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ועוד קשה ר[דבסיפא] תני א"ר יהושע תרומת מעשר שאני עתיד למוד נתון לר' אלעזר בן עזריה שהיה כהן[יד] למה הוצרך לזה והלא לא היה לו לירא שמא יאכלו בני ביתו ממנו שהרי התבואה היתה בבית רבן גמליאל ולא היו יודעים שנתנו לו ועוד קשה כיון שלא קבע מקום לנפשו או לדרומו מה הועיל בהפרשתו דהא תניא בתוספתא[טו] [א]מעשר שני שבחפץ זה מחולל על איסר זה ולא קבע לו מקום חכמים אומרים לא קרא לו שם עד שיקבע לו מקום לנפשו או לדרומו ומייתי עלה היא עובדא דרשב"ג [ב]ור"י ור' יוסי שנתארחו אצל בעל הבית אמרו נראה היאך מעשר בעה"ב הזה פירותיו והיה אומר פירות שבכלי זה יהיו מחוללין על מעות שבדלוסקמא אמרו לו לא ואכול מעותיך השכרת מעות ואיבדת נפשות ואמר ר"ת ששעת הביעור היה שהיה צריך לבער מעשרותיו מתוך ביתו וליתנם לבעליהן וכן משמע בתוספתא[ז] דמסכת מעשר שני דקתני כילד מצות ביעור נותנין תרומה ותרומת מעשר לכהן מעשר ראשון לוי מעשר[ג] שני ומעשר עני לעני ומתבערין בכ"מ ור"ש אומר הנכורים נותנים לכהן כתרומה וקתני מר הכי מי שהיו פירותיו צבורים וכתוקים

ממנו

[א]ולכתוב עליה פרוסבול [ב]ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות ואי אמרת בעינן צבורים כל שהוא למאי חזי תרגומא רב שמואל בר ביסנא קמיה דרב יוסף כגון שנעץ בה מחט א"ל רב יוסף [ג]קבסתן [ד]איכפל תנא לאשמועי' מחט אמר רב אשי מאן לימא לן דלא תלה בה מרגניתא דשוויא אלפא זוזי ת"ש אמר ר' אלעזר [ה]מעשה במדוני אחד שהיה בירושלים שהיו לו מטלטלין הרבה וביקש ליתנם במתנה אמרו לו אין לו תקנה עד שיקנם על גבי קרקע מה עשה הלך ולקח בית סלע סמוך לירושלים ואמר [ו]צפוני זה לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות ומת וקיימו את דבריו ואי אמרת בעינן צבורים בה בית סלע למאי חזי מי סברת בית סלע סלע ממש מאי סלע דנפיש טובא ואמאי קרו ליה סלע דקשי כסלע ת"ש דאמר רב יהודה [ז]א"ר מעשה באדם אחד שחלה בירושלים כרבי [ח]אליעזר ואמרי לה בריא היה כרבנן שהיו לו מטלטלין הרבה וביקש ליתנם במתנה אמרו לו אין לו תקנה עד שיקנם ע"ג קרקע מה עשה הלך ולקח בית רובע סמוך לירושלים ואמר טפח על טפח לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות ומת וקיימו חכמים את דבריו ואי אמרת בעינן צבורים טפח על טפח למאי חזי הכא במאי עסקינן לדמי ה"נ מסתברא דאי ס"ד מאה צאן ומאה חביות ממש ניקנינהו ניהליה בחליפין ואלא מאי לדמי ניקנינהו ניהליה במשיכה אלא דליתיה למקבל מתנה ה"נ דליתיה למקבל מתנה וניזכינהו ניהליה אגב אחר לא סמכה דעתיה סבר שמיט ואכיל להו ואלא מאי אין לו תקנה ה"ק למאי דלא סמכה דעתיה אין לו תקנה עד שיקנם על גבי קרקע תא שמע [ט]מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה אמר להם רבן גמליאל לזקנים עישור שאני עתיד למוד נתון

בביתו: **מאי אין לו תקנה.** הא יכול לזכות על ידי אחרים אם ירצה: **שהיו באין בספינה.** ושכח ולא נתן רשות לתרוס: נתון

רפה א מיי' פ"ע מהל' שמיטה ויובל הל' יט סמג לאוין רעא נמוק"מ מו"מ סי' מז סעיף מכ): **רפו** ב מיי' פ"ג מהל' מכירה הל"ט טוש"ע מו"מ סי' רכ סעי' ז:

מוסף תוספות

א. דאמטלטלים דידיה לא סמיך לפי שיכול לכלותם. תוס' הרא"ש. ב. דבהכי חשבי ליה רבנן נגוש ועומד. ריטב"א. ג. וכן מוכח בפי' ר"ח שפי' ונזכינהו ניהליה אגב אחר המעות. תוס' הרא"ש. ד. אלא ודאי משום דרוב קניינין זוכים מן המקנה לצורך הקונה שלא בפני הקונה נקט בכולילה תלמודא האי לישנא. שם. ה. ויאכלו טבל. תוס' ב"מ יא. ו. אלא נתן להם עישור שהוא עתיד למוד. תוס' הרא"ש. ז. התוס' כב"מ מביא ראי' ממשנה וצ"ע. מהרש"א.

תוס' ר"י הזקן

מדוני אחד. ממדין, דכתיב (יהושע יב, יט) מלך מדון אחד. בית סלע. קס"ד מקום רחב כסלע שהוא מטבע. כר' ד) אליעזר. דאמר במי שמת (ב"ב קנו, ב) דאפילו מסוכן המחלק נכסיו לא קנה עד שיקנה בחזקה. כרבנן. דפליגי עליה וכריא היה. אבל אם היה חולה קונה בלא חזקה, דדברי שכיב מרע ככתובים וכמסורים דמו. ומת ויקיימו. שנתנו לזה המתנה. למאי חזי. והיכי קנה. אלא לא בעינן צבורין. וא"ת לא נתנו לו משום דקנה, דודאי לא קנה הואיל ולא הוי צבורים אלא משום לקיים דברי המת. דהא בספ"ק דגיטין (יד, ב) גבי הילך מנה לפלוני משמע דאפילו לבריא אמרינן מצוה לקיים דברי המת. וי"ל דאי לא קנה מחיים לא היו נותנים לו המתנה, דלא אמרינן מצוה לקיים דברי המת אלא במה שמרוצא מתחת ידו כגון הולך מנה לפלוני, דאי לא תימא הכי הא דקיי"ל במי שמת (ב"ב קנא, ב) מתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין ואע"ג דמיי, אמאי, נימא מצוה לקיים דברי המת, אלא לאו ש"מ כדפרישנא. לא לדמי. לעולם בע"ינן צבורות ודמי מאה צאן ומאה חביות נתן לכל אחד והיו צבורים לכל טפח וטפח. בחליפין. אבל מטבע אין נקנה בחליפין. אגב [אחר]. אמאי אין לו תקנה. לא סמכה דעתיה. דהאי נותן הואיל ולא היה מאמין באנשי המקום למסור המטלטלין. ואסיקנא דלא בעינן צבורים ומאה צאן ממש הוא. דשמעינן מיהא דאפילו מטלטלי נקרים עם נכסים שיש להם אחריות, בספינה. ושכח ולא חרם.

מוסף רש"י

ולכתוב עליה פרוסבול. תנן במסכת גיטין (לו.) הלל מיקן פרוזבול שלשה שנתנו העם מלצוות מפני השביעית המשמטת ועובריס על מה שכתוב השמר לך פן יהיה דבר וגו' עמד והתקין תקנה שלא תשמט שיהא מוסר שטרותיו לבית דין וכותב עליהן פרוזבול וזה גופו של פרוזבול מוסר אני לכם פלוני ופלוני הדייניס שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי אצל פלוני שתגבנו כל זמן שתרצה, ומי לא משמטת ליה שביעית דלא קריאת ידיה לא יגוש שאין חובע חובו אלא ב"ד, והתם מוקמינן לה בשביעית דזימנ הוה דרבנן, ואמרינן התם אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע, אבל אין לו קרקע אלוה לא מהניין ליה, דהלילה דלא שכיחה היא דמשמטת אין אדם סומך אלא על קרקע הלוה, וכשאין לו לא תיקן הלל פרוזבול (ב"ב נו.). דדמי כמאן דליתא ליה משכון דמקרקעי דלוה משעבד ליה וגבי משכון דמשמטא שביעית דלא קריאת ידיה לא יגוש הואיל ואית ליה משכון ולא רלי ב"ד לעקור תקנת שביעית מן התורה (רשב"ם ב"ב קנ:). ואע"פ שאינו שוה כל החוב כתבי לקמיה קרקע כל שהוא אתמר (בגיטין ל:) אפילו אלא מחט גוזה אלא קרדום כמעשה דקטינא דאתיי (כתובות צא.). (גיטין לז.). **במדוני.** על שם מקומו (רשב"ם ב"ב קנ:) ושם במדוני). **וביקש ליתנם.** שהיה שכיב מרע לדברי ר"א ומקבלי מתנה לא הוו גבייה (שם). **אין לו תקנה.** לזכות בכן המקבל מתנה לפום מאי דלא סמכה דעתן עד שיקנה כו' (שם). ולקח בית סלע. שאינו לאו לזריעה וקנאו בזול בשם כן על מנת להקנות לו (שם). **בריא היה.** כשעת מתנה ואח"כ מת (שם). **עישור שאני עתיד למוד.** מזכר שלא עשר מעשרותיו והוקשה לו ומיהר לעשרן בשאר הוא שם (ב"מ יא:).

מ) [ר"ח פירש קבסתן גנבת דעתינו כלאמרי' במלא גנב או קניסעוס והערוך ערך קבס האריך עוד ושוף דבריו כלאדם שמרחה את חבירו דבר מעוקף וכו' ע"ש ח"ל הרב אלפס ב"ב פ"ה ד' קצ"ח. דפוס ווילנא] קבסתן כלומר הפסת את בני מעי (הקיא). **נ)** סנהדרין מה, ג) ב"ב קנ:. **ד)** [בכמ"ר: לפוגו של זה]. **ה)** [בכמ"ר: אמר רבי]. **ו)** [בכמ"ר אלעזר] [ועי' ביפה עיניים]. **ז)** מעשר שני פ"ה מ"ט ב"מ יא. **ח)** [לף קנו ע"ב]. **ט)** [בל"ל אלעזר]. **י)** [עיתוסין כג ע"ב]. **כ)** [בדפו"ר: דכליו של קונה בעינן]. **ל)** [ב"מ מו ע"ב]. **מ)** [כתוסות ט ע"ב ע"ש]. **נ)** [בדפו"ר: שכותבין. וכל"ל]. **ס)** [ועי' היטב תוס' גיטין לז. ד"ה אלא ותוס' ב"ב כו. ד"ה וכמתוב]. **ע)** [ער' תוס' יומא פד. ד"ה ה"ג]. **פ)** [כתוסות קב ע"ב, ב"מ קג ע"ב ב"ב ג ע"ב]. **צ)** [בדריס מת ע"ב ועי"ש בתוד"ה ומאן]. **ק)** [בפסחים ט ע"ב]. **ר)** רש"ל. **ש)** [ער' רש"י יבמות פו ע"ב ד"ה ולא"ע]. **ת)** [למעש"ם פ"ז הי"ז]. **א)** [בהומר]. **ב)** [בדפו"ר: ולכי יהודה]. **ג)** [במהרש"ל ועצמו"י מגיהים: מעשר עני לעני מעשר שני ויכורים מתבערין בכל מקומן]. **ד)** [בל"ל אלעזר].

נתון ליהושע. רבי יהושע בן חנניא כדאמר במס' ערכין (דף יח:) מעשה ברבי יהושע ברבי חנניא שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת הלוחות אמר לו חזור כך שאתה מן המשוררים ואני מן השוערים אלמא לוי הוה. ספרי (פ' קרח) וכבר נקט ר' יהושע בן חנניא לסייע את רבי יוחנן בן גודגדא אמר ליה חזור לאחוריך אתה מחייב בנפשך שאתה מן המשוררין ואני מן השוערין: **ומקומו מושכר.** ונתן לו רבי יהושע פרוטה בשכר המקום ומאלא מטלטלין נקנין עם הקרקע בכסף והכי מסקנא דהך מילתא במס' מעשר שני (פ"ה מ"ט) ונתקבלו שכר זה מזה. ואע"פ שעדיין לא הופרש קריית שם הוא שאסור לשהות לחברים דבר שאינו מתוקן ואפילו אכלו ממנו אין כאן חיוב מיתה משום עבל (ה) ומן הסמוכר יפרש מעשרותיו: **נתון לעקיבא בן יוסף.** שנת מעשר עני היתה ור' עקיבא גבאי עניים היה ובספינה היו שניהם עמו: **לבורים בעינן.** מדקאמר מקומו ולא מקום אחר: **דלא ליטרחינהו.** ולהוליא משם כל זמן שרצו להניחו שם: **שני שטרות הן.** שני דיינין חלוקין בשטר: **זכו בשדה זו.** החזיקו בו לערכו וכתבו לו את השטר לראיה בעלמא: **חוזר בשטר.** אם אומר אין רצוני שתהא לו ראיה בידו: **ע"מ וכו'.** חוזר אף בשדה שהרי לא עשאן שלוחין לזכות אלא עם השטר והרי חוזר לו בשטר: **אם קדם.** קודם נתינת הכסף (ו) או קודם שהחזיק: **כופכין שטר למוכר.** שדי מכורה לפלוני ולא אמרינן שטר מוקדם הוא כיון דקנו מייניה מהשתא ת"ל כאנשי דאמר (ב"מ דף יג.) עדיו בחתומיו זכין לו: **כיון שהחזיק בו.** ר' חייא בר אבין אמר לה ואינה מן המשנה: **נקנה השטר.** כגון שאמר לו (ז) זה קני קרקע בחזקה והשטר עמה: **אפסר.** קנישע"ל כלומר בית אחיזתה וכגון קרקע דמי: **ווו היא בו.** אלמא אחר נכסים בשטר: **אגב.** שיאמר לו קני קרקע וקני מטלטלין אגבה: **כל הני.** ועמו מאה לאן ולא קתני אגבן ק' לאן: **עד דאמר קני.** הולכך לומר לאחר זכה בטפח על טפח לפלוני ועמו מאה לאן שבידי שלא אוכל לחזור בי: **מושכר.** היינו מכר והמעשר היה מתנה וש"מ נקנו מטלטלין דמתנה אגב קרקע של מכר: **שדה לאחד ומטלטלין לאחר.** ואמר לבעל השדה קני השדה לעלמך ואגבה יקנו מטלטלין לפלוני: **דיד עניים הוא.** הואיל ואגבאי של עניים היה הרי הוא כידו (ח) משא"כ באחר: **לא שנו.** דמטלטלין נקנין בחזקה דקרקע אלא שנתן לו דמי כל המטלטלין (ט) והקרקע דכי אחזקיה בקרקע אדעתא למיקני (י) כוליה אחזקיה אבל לא נתן לו דמי כל המטלטלין לא קנה מטלטלין בחזקה דקרקע אלא כנגד מעותיו: **שטר אין פודין בו הקדשות ומעשר שני.** (יא) בגכורות נפקא לן בפ' יש בכור לגחלה (דף נא.) דכתיב בהו כסף הקדש דכתיב (יב) ונתן הכסף וקם לו (יג) ומעשר שני דכתיב (יד) ולרת הכסף דבר שיש בו לוה (טו) היינו מטבע: **מוליא בכסף ישראל.** גמ' אמר: כסף ושטר קוינן עבד עברי בפרקין ילפינן לעילא (דף יד:):

נתון לו ליהושע ומקומו מושכר לו ועישור אחר שאני עתיד למוד נתון לו לעקיבא בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו ש"מ בעינן צבורים בה שאני התם כי היכי דלא ליטרחינהו ת"ש (ו) דאמר (ז) רבא בר יצחק אמר רב שני שטרות הן (א) זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה (ב) ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה ורב חייא בר אבין אמר רב הונא שלשה שטרות הן תרי הא דאמרן אידך אם קדם מוכר וכתב לו את השטר כאותה ששנינו (ג) כותבים שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו (ד) כיון שהחזיק (ה) עמו בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא שמע מינה (ו) לא בעינן צבורים בה שאני שטר דאפסירא דארעא הוא והא עלה קתני זו היא ששנינו נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה ש"מ לא בעינן צבורים בה ש"מ: איבעיא להו מי בעינן אגב או לא ת"ש דקתני כל הני ולא קתני אגב ולטעמיך קני מי קתני אלא עד דאמר קני הכא נמי עד דאמר אגב (ז) והלכתא צבורים לא בעינן אגב וקני בעינן: איבעיא להו שדה במכר ומטלטלין במתנה מהו ת"ש עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו ש"מ איבעיא להו שדה לאחד ומטלטלין לאחר מהו (ח) ת"ש עישור שאני עתיד למוד נתון לעקיבא בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו מאי מושכר מושכר למעשר ואי בעית אימא שאני ר' עקיבא (ט) דיד עניים הוה אמר רבא לא שנו אלא שנתן דמי כולן אבל לא נתן דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו תניא כוותיה דרבא (י) יפה כח הכסף מכח השטר וכח השטר מכח הכסף יפה כח הכסף שהכסף פודין בו הקדשות ומעשר שני מה שאין כן בשטר (יא) ויפה כח השטר שהשטר מוציא בבת ישראל מה שאין כן בכסף ויפה כח שניהם מכח חזקה וכח חזקה מכח שניהם יפה כח שניהם ששניהם קונים בעבד עברי מה שאין כן בחזקה יפה כח חזקה שחזקה (יב) המכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהם קנאם כולם

במה

ממנו צריך לקרות להם שם ומעשה דרבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה וכו' וקריאת שם להתם היינו שם בעלים שיבררו הבעלים למי יתנום (א) דהיינו ביעור אבל לא היה חושש לא לקנות מקום ולא להזכיר סכום שהיה יודע בודאי שלא יאכלו ממנו בני ביתו שכבר הזהירם שלא יאכלו כי לא היה מתוקן ולא"ת למה אינו מזכיר תרומה גדולה בההוא מעשה דרבן גמליאל (ב) וי"מ משום דחטה אחת פוטרת את הכרי מה"ת (ג) ושמא הפרישה קודם שילא מביתו כדי לנתת ידי איסורא דאורייתא ונתנה לכהן ולא נהירא וכי לא היה לו לרבן גמליאל לחוש לאיסורא דרבנן וי"מ דלהכי לא הזכיר תרומה גדולה לפי שאינה חייבת בביעור כדתנן במס' בכורים (פ"ג מ"ב) ומייתי לה בפ' הערל (יבמות דף עג.) יש במעשר שני ובבכורים מה שאין כן בתרומה וכו' ומשיב ביעור משמע דתרומה לא מיחייבא בביעור אבל קשה דע"כ תרומה גדולה חייבת היא בביעור דקתני במתני' דמעשר שני שהגאתי לעיל כילד מלות ביעור תרומה ונותנה לכהן אלמא חייבת היא בביעור ולכל הפחות מדרבנן וגם במשניות (דמעשר שני פ"ה מ"י) מפיק לה מקרא וגם נתתיו לגור (ד) לרבות תרומה ותרומת מעשר ואין להקשות מהיכא דיש במעשר שני ובבכורים מה שאין כן בתרומה דמשמע תרומה אינה חייבת בביעור די"ל דמיירי התם לבערם מן העולם כשהגיע זמן הביעור כגון מעשר שני ובכורים שלי אפשר לאוכלם חוץ לירושלים לכך צריך לבערם מן העולם כשיגיע זמן הביעור אם לא יביאם לירושלים אבל תרומה שנאכלת בכל מקום אין צריך לבערה מן העולם אלא צריך ליתנה לכהן והיינו ביעור שלה מ"מ הלכה קושיא לדוכתה אמאי לא ביער התרומה וי"ל דולמי תרומה הפרש בעודה בשדה דרגילות הוא להפרש בגורן (ה) ואית לן למימר שהפרש בעוד היתה התבואה בגורן מיד אחר המירוח (ו) כדאמר התם (ירושל' דמעשרות פ"ג) חזקה לגורן שלא תעקר עד שהפרישו ממנה תרומה גדולה וה"נ אימא בירושלמי (ז) דמסכת מעשרות מלא פירות לבורים אסורין משום גזל ומייתין משום תרומה מפוזרים מותרים משום גזל ופטורים מן התרומה גדולה שאי אפשר לגורן שתיעקר אא"כ נתרמה תרומה גדולה: **נתון** ליהושע. שהיה לוי כדפירש בקונטרס וקשה איך נתן לו

והא קנסינהו עזרא (יבמות דף פו:) וי"ל דסבר לה (ח) קנס לעניים ור' יהושע עני היה כדאמר בברכות (דף סח.) מכותלי ביתך ניכר שפחמי אתה וא"ת למה לא נתן לו גם מעשר עני וי"ל לפי שהיה רולה ליתן להרבה עניים כדאמרינן בעירובין (דף סג.) הנותן מתנותיו לכהן אחד מביא רעב לעולם אי נמי היה לו לר' יהושע מאתים זוז (ט) לפיכך לא לקח מעשר עני ומ"מ היה יכול ליקח מעשר ראשון בתורת עניות הואיל ולא היה עשיר והיה מתפרנס בדוחק ולמ"ד (ביבמות דף פו:) קנסא לכהנים איכא למימר דיהיב ליה כר"ע דאמר מקמי קנסא היה לוי ולא לכהן ולבתר קנסא היה אף לכהן: **ומקומו** מושכר לו. בפיפא קתני ומתקבלו שכר זה מזה ותימה למה לא הקנה לו (ב"מ דף לט:) כשם שהקרקע נקנה בכסף ובשטר ובחזקה כך שכירות חוזר בשטר. אם קדם. קודם נתינת הכסף. והלכתא צבורים לא בעינן אגב וקני בעינן. כלומר צריך שיאמר לו קנה המטלטלין אגב קרקע. ומסתברא דוקא בשאינן צבורים בתוך הקרקע, [אבל בצבורים] לא בעינן אגב וקני אלא כיון שהוא מקנה לו הקרקע והמטלטלין כאחד, כיון שהקנה הקרקע בכסף או בחזקה קנה המטלטלין שבתוכה. והיינו דלא [בעי אין] בעינן אגב וקני עד דאסיק דלא בעינן צבורים, דאל"כ הו"ל לאבעויי ברישא היאך יקנה הצבורים שהוא פשוט שקונה אותם עם הקרקע ואח"כ יכבי אם קונה שאינן צבורים. וכ"כ הר"ם פ"ג [ממכירה ה"ט]. ופי' מכל הני, מיהא דשטר ומעובדא דר' אליעזר ורב יהודה דהואיל ולא בעינן צבורים שוה סלע ממש קאמר. וק' צאן וק' חביות ממש הוא ולא הוו צבורים בתוכה. אבל מעובדא

המקום בחליפין ושמא שכירות אין נקנה בחליפין דלמ"ד דאמר התם (ט) קרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה ובחליפין לא קתני (י): **חוזר** בשטר ואינו חוזר בשדה. וא"ת ומה יראה בזה (יא) אם יחזור בשטר כיון שלא יחזור בשדה וי"ל דלא ניחא ליה לליפוק שטר עילויה דאיכא קלא בשטר טפי מבעדים (יב) ויאמרו שהוא עני שמוכר הכל ולא ימלא מלוה:

במה

שפיר ר"ש, אמאי לא יעידו העדים שנתנו לו ויכתבו שטר עדותן. על מנת. לא עשאן שלוחין לזכות אלא עם השטר והרי הוא חוזר בשטר. אם קדם. קודם נתינת הכסף. **והלכתא צבורים לא בעינן אגב וקני בעינן.** כלומר צריך שיאמר לו קנה המטלטלין אגב קרקע. [אבל בצבורים] לא בעינן אגב וקני אלא כיון שהוא מקנה לו הקרקע, ואם לא היו צבורים בלא אגב אלא שאמר לו קנה המטלטלין במתנה עם הקרקע ואם לא היו צבורים דאמר ליה אגב, דליכא בין צבורין לאין צבורין אלא אגב וקני. **שדה [לאחר].** שאמר לו זכה במטלטלין לפלוני עם אותה חזקה שתזכה בקרקע לצרכך ואם לא היו צבורין שאמר ליה אגב, ולא איפשיטא. ואם חזר בו קודם שתפס מקבל המתנה אין מוציאין אותה מידו. לא שנו. דנכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות אלא שנתן לו דמי כל המטלטלין.

נתון לו ליהושע. (ד) ב"ב עו. קנ: ע"ש. (ה) [בכתי"ר ודפו"ר: רנב. וכ"ה בב"ב שם וכמל"ל], (ו) שם קנא. קסו:, (ז) [ר"עמוי" ליתא בכתי"ר. ובב"ב שם שהחזיק זה בקרקע]. (ח) [ב"ק יב:], (ט) שם לו:, (י) תוספתא דמכתובות פ"ב ה"ג, (יא) [לעיל ה ע"ב], (יב) [תוספתא שם] תוספתא דב"ב פ"ב ה"ב, (יג) [בכר"ש שבכר"ש: יקודם שהחזיק הלוקח], (יד) [בכר"ש שבכר"ש: מוכר], (טו) [ל"ל כיון. (יעבד"ן)], (טז) [ר"הקרקע" נראה דיש לגמחוק. (רש"ש, ע"ש)], (יז) [בדפו"ר: כולה], (יח) [שם בגכורות לא נפקא לן כלל מדכתיב בהו כסף ועי"ש גא: בכר"ש ד"ה ולא הקדשות וכו' נפקא לן מקראי בפ"ב בפ' ערכין ע"ב עוד שם גא. בתוס' ד"ה אימא ולא הקדשות], (יט) [ויקרא כז], (כ) [לעיל ה ע"ב], (כא) [דברים יד], (כב) [ב"מ מז ע"ב], (כג) [שבת יז ע"ב], (כד) [דברים כו], (כה) [ל"ל קנסא. (מהרש"אז)], (כו) [ב"ק עט.], (כז) [וע' תוס' ערכין כט: בד"ה ולא יתענא וכו' ותוס' ב"מ יא: ד"ה מקומו],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומקומו וכו' משום עבל דמן:

לעזי רש"י

קבישט"ר [קיבישטר"א]. אספר (חלק מהרחמה שבו מושכים את הבהמה או את הסוס בצוואר).

מוסף רש"י

נתון לו לעקיבא בן יוסף. גבאי היה ואותה שנה שנת מעשר עני היתה (שם). שני שטרות הן. תלוקין זה מזה (רשב"ם ב"ב עז.). זכו בשדה זו לפלוני. אני מקנה לכם בשדה זה שדה זו לאורך פלוני והן קנו לאותו פלוני כמו שהוא לכם (שם). חוזר בשטר. מיפוי כח דשטר יכול לחזור בו כל זמן שלא נמסר השטר לאותו פלוני (שם קנ:). ואפילו אמר כתבו ותנו, דכל זמן שלא נא ליד מקבל מתנה יכול זה לעקור שליחותו דאין עושין שטר בעל כרחו של נותן, דאם ייפה כחו במתנה בעל פה לא ניחא ליה לתיהוי מתנה בשטר, ואע"ג דאמרינן בחזקת הנתיס (שם מ.) קנין בפני עדים ואין צריך לומר כתובו דתתם קנין לכתיבה עומד, הני מילי סתמא, דמסתמא ניחא ליה למקנה שיכתבו שטר לקוחה, אבל הכי דמי לא כתבינן בעל כרחו (שם עז:). ואינו חוזר בשדה. אחרי שכבר זכו בקנין או בחזקה וזכין לו לאדם שלא בפניו (שם קנ:). על מנת שתכתבו לו את השטר. הכי קאמר לא יזכה עד שיבא השטר לידו (שם עז:). שלשה שטרות הן. שלשה עניני שטרות הן ולא נא לאלוקי אלא לאוסיף (שם קנ:). אם קדם מוכר וכתב לו את השטר. מי שצריך למעות ורוצה למכור מנכסיו לאחיו ופעמים שהוא מולא סופר וטוכב שטר ומכיר כדי שיהא מוזן לימנו לוקח כל שעה שילה למכור (שם עז:). ולכך קדם והכתיבו והוא יכול לעשות כן (שם קנ:). כאותה ששנינו. שמוחר לעשות כן אע"ג דמיפוי כשיקרא דאין כאן הספר לשום אדם אלא למוכר עצמו אפ"ה יאבד השטר וימצאנו לוקח שנתב בשמו יטען שלקחו מזה המוכר ואי לא חיים לכחי אין לא חייבינן בשבילו (שם עז:). כיון שהחזיק. זה הלוקח, משקנא דמילתיה דאמרינן דאמרינן הוא ולא מן המשנה (שם). נקנה השטר. שנתנה קודם המכירה לזה הלוקח בכל מקום שהוא, שהרי דעתו של מוכר להקנות השטר לוקחה ויקני ליה לשטר אגב קרקע כדין כל מטלטלין המסכרין עם קרקע שנקנין בחזקת קרקע כאילו עבד מכירה ממטלטלין גופייהו (שם. וכעי"ז שם קנא.). והלכתא צבורים לא בעינן. לא בעינן שיהו עומדין לאוזה (ב"ק יב:). שהכסף פודין בו הקדשות ומע"ש משא"כ בשטר.

אם כתב לגזבר שטר של מעות פדיון הקדש אין הקדש פדוי דבעינן ומן הכסף וקם לו (לעיל ה.). המשך בטוף המסכת.

רפז א ב מיי' פ"ו מהל' מכירה הל' טו טו סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רמג סעי' ו ז:

רפח ג מיי' פ"ל מהל' מלוה ולוה הל"ל סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רלח סעי' ח:

רפט ד מיי' פ"ו מהל' מכירה הל"ל סמג עשין פה טוש"ע חו"מ סי' סו סעי' י:

רצ ה ו מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' מ מ סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רכ סעי' ח ט:

רצא ז מיי' שם הל"י טוש"ע חו"מ שם סעי' ג:

רצב ח מיי' פ"ל מהל' מכירה הל"ט סמג שם טוש"ע חו"מ סי' קנב סעי' יב:

מוסף תוספות

א. פירוש שם הבעלים שיקנה אותם ללוי וללכן. תוס' ב"מ יא. ב. ור"א בן עזריה שהיה כהן היה עמהם בספינה דקתני סיפא א"ר יהושע עישור שאני עתיד למוד נתון לראב"ע. תוס' הרא"ש. ג. לפי שניטלת באומד ובמחשבה. ריטב"א. ד. ובהאי מעשה דר"ג וזקנים היה כבר התבואה בבית דקאמר בתר הכי מעשרות מהיכן ניטלין מן הבית או מן השדה נשמעינה מן הדא וכו' ור' חנינא בר פפא שמע לה מן הכא עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבא בן יוסף הדא אמרה מן הבית האי דאייתי בירושלמי ראי' ממעשר עני היינו משום דאמרינן בתוספתא אין מעשר עני מתחלק אלא מתוך הבית. תוס' הרא"ש. ה. מצא פירות ממורתין בשדה מכונסין אסורים משום גזל מפזורים מותרין משום גזל בין כך ובין כך חייבין במעשרות ופטורין מתרומה גדולה שא"א לגורן שתעקר אא"כ נתרמה ת"ג. שם. וכן הוא בירושלמי ובר"ש על המשנה במע"ש. ו. דאינו נוטל במע"ש כדתנן במס' פיאה (פ"ח מ"ח). תוס' כתובות כו. ז. דכל דבר החוזר לבעלים כגון מתנה ע"מ להחזיר א"נ שאלה או שכירות בכולם לא מיקנו בחליפין משום דהוה כמו טובת הנאה דאמרינן (ב"מ יא:) דאינה ממונא לקנות בחליפין ומש"ה הוצרך שיתקבלו מעות זה מזה. תוס' ערכין ל.. ח. אי משום האחריות שבו הא רב הוא דאמר פרק חזקת (ב"ב מא:) המוכר שדהו בערים גובה מנכסים משועבדים. רשב"א. ט. דמ"מ ע"י עדים ליכא קלא כולי האי אלא ע"י חקירה ולא זילי נכסי אבל בשטר איכא קלא טפי וזילי נכסיה. שם.

תוס' ר"י הזקן

ליהושע. בן חנניא ולוי היה. מושכר. ונתן לו פרוטה בשכירות. זכו. החזיקו בזה הקרקע בשביל פלוני וכתבו לו את השטר. מסתברא דשטר עם אחריות צוה להם שיכתבו לו על המתנה. והיינו דקאמר חוזר בשטר שאינו רוצה עתה שתהיה אחריות במתנה, דאי בשאין בה אחריות מה הוא מפסיד אם חוזר בשטר, הואיל ונקנה קרקע שהרי אלו (לא) החזיקו בשבילו. וא"ת שאינו רוצה שתהא ראייתו בידו כמו

דרשב"ג לא מייתי ראיה דההוא צבורין בתוכה היו. קני מי קתני. דקני המטלטלין, וודאי צריך הואיל ואינן בתוכה והוו מתנה איך יקנה המטלטלין אם לא יאמר לו קנה אותן עם חזקה שתקנה בה קרקע, אבל מכר מטלטלין וקרקע ונתן דמים והיו צבורין בתוכה, קנה כל המטלטלין בכסף שקנה קרקע, שאינו יכול לחזור בו מהמטלטלים הואיל ונתן המעות. שדה במכר. אם היו צבורין בלא אגב אלא שאמר לו קנה המטלטלין במתנה עם הקרקע ואם לא היו צבורין דאמר ליה אגב, דליכא בין צבורין לאין צבורין אלא אגב וקני. שדה [לאחר]. שאמר לו זכה במטלטלין לפלוני עם אותה חזקה שתזכה בקרקע לצרכך ואם לא היו צבורין שאמר ליה אגב, ולא איפשיטא. ואם חזר בו קודם שתפס מקבל המתנה אין מוציאין אותה מידו. לא שנו. דנכסים שאין להם אחריות